

İLAHİYAT FAKÜLTELERİNDE HÂFİZLİK PEKİŞTİRME UYGULAMASI (İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ KUR'ÂN-I KERİM OKUMA VE KIRAAT İLMİ ANA BİLİM DALI ÖRNEĞİ)

Esra YILMAZ*

E-mail: esrayilmaz79@istanbul.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6824-4317>

Citation/©: Yılmaz, E. (2024). İlahiyat fakültelerinde hâfızlık pekiştirme uygulaması (İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kur'ân-ı Kerîm Okuma ve Kiraat İlmî Ana Bilim Dalı örneği). *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 17, 247-269.

DOI Number: <https://doi.org/10.53112/tudear.1474641>

Öz

İlahiyat fakültelerinin Temel İslam Bilimleri Bölümü'ne bağlı olan Kur'ân-ı Kerîm Okuma ve Kiraat İlmî Ana Bilim Dalı dersleri lisans eğitimi boyunca her dönem zorunlu olarak verilmektedir. Uygulama ve teorik olarak tatbik edilen Kur'ân dersleri mesleki eğitim açısından oldukça önemlidir. İlahiyat fakültelerini kazanan öğrenciler çeşitli liselerden mezun olabilmektedir. Dolayısıyla bu öğrencilerin Kur'ân okuma seviyeleri farklı düzeyde alt yapıya sahip olduklarından çeşitlilik göstermektedir. İlahiyat fakültesini kazanan öğrencilerin içinde hâfız öğrenciler de vardır. Bilhassa 2021 senesinde YÖK tarafından hâfız ve imam hatip lisesi mezunları için açılan avantajlı kontenjanlar neticesinde İlahiyat fakültelerine hâfız öğrencilerin talebi arttı. Bu bağlamda İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kur'ân-ı Kerîm Okuma ve Kiraat İlmî Ana Bilim Dalı tarafından hâfız öğrencilere hazırlık müfredatı yerine onlara katkı sağlayacak bir eğitim metodu geliştirilmeye karar verildi. Hâfızlar için özel sınıflar açılmak suretiyle hıfızların

* Dr. Öğretim Görevlisi. İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri Bölümü, Kur'ân-ı Kerîm Okuma ve Kiraat İlmî Anabilim Dalı.

Etik Beyan: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. Makale en az iki hakem tarafından incelenmiş, Turnitin kullanılarak benzerlik raporu alınmış ve araştırma/yayın etiğine uygunluğunu teyit edilmiştir.

Ethical Statement: It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited. The article was reviewed by at least two referees, a similarity report was obtained using Turnitin, and compliance with research/publication ethics was confirmed.

pekiştirme uygulaması hayata geçirildi. Bu çalışmada İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kur'ân-ı Kerîm Okuma ve Kıraat İlmi Ana Bilim Dalı tarafından hâfızlar için uygulanan eğitim modeli konu alınmaktadır. Hâfız öğrencilere uygulanan bu metodun 2021-2022 senesi boyunca uygulanabilirliği incelenmiş ve sene sonunda etik kurul raporu alınarak uygulamaya katılan hâfız öğrencilerle nicel veri toplama türü anket uygulaması yapılmıştır. Çalışmada bir sene boyunca uygulanan metod değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kur'ân-ı Kerîm okuma ve kıraat ilmi, Kur'ân-ı Kerîm okuma, İlahiyat fakültesi, Hâfızlık, Pekiştirme.

APPLICATION OF MEMORY CONSOLIDATION IN THEOLOGY FACULTIES (EXAMPLE OF ISTANBUL UNIVERSITY FACULTY OF THEOLOGY, DEPARTMENT OF QUR'ANIC READING AND QIRA'AH SCIENCE)

Abstract

The courses of the Department of Qur'anic Reading and Qira'ah Science, which are affiliated to the Department of Basic Islamic Sciences of the faculties of Theology, are given compulsorily every semester during undergraduate education. Practical and theoretically applied Qur'an lessons are very important in terms of vocational education. Students who have completed the faculties of theology can graduate from various high schools. Therefore, a Qur'an reading level determination exam is being held for students who have earned Istanbul University Faculty of Theology with a different educational back ground. At the relevant faculty, with the levels determined as a result of this exam, the Qur'an lesson is taught with a coursework system. There are also hafiz students who have earned the faculty of theology. In particular, as a result of the advantageous quota opened by the Council of Higher Education for hafiz and imam hatip high school graduates in 2021, the demand of hafiz students for theology faculties has increased. In this context, it was decided to develop an educational method that will contribute to hâfız students instead of the preparatory curriculum by Istanbul University Faculty of Theology, Department of Qur'anic Reading and Qira'ah Science. The practice of consolidating their abilities was implemented by opening special classes for the memories. In this study, the educational model applied by the Department of Qur'anic Reading and Qira'ah Science of Istanbul University Faculty of Theology for hafiz is discussed. The applicability of this method applied to hafiz students was examined during the 2021-2022 year and a quantitative data collection type survey was conducted with hafiz students who participated in the application by

receiving the ethics committee report at the end of the year. The method applied for one year is evaluated in the study.

Keywords: Qur’anic reading and qira’ah science, Qur’an reading, Faculty of theology, Memorization, Consolidation.

Giriş

Hız. Peygamber Cebrail’den aldığı vahyi ümmetine iletmiştir. Hız. Peygamber kendisine vahyolunduğu Kur’ân’ı eksiksiz şekilde sahâbeye tilâvet etmiştir. Yazının az kullanıldığı Cahiliye Dönemi’nde vahyin ilk muhatapları öncelikle ve zorunlu olarak duydukları Kur’ân’ı hıfz yoluyla öğrenmiştir (Hamidullah, 1980, s. 821). Sahâbe için zor olmayan bu durum o dönemde yaşayan insanların binlerce beyitlik şiirleri bile ezbere bilmesinden kaynaklanmıştır (Doğrul, 1967, s. 43).

Kur’ân-ı Kerîm’i ilk ezberleyen kişi Hız. Peygamber olmuştur. Hız. Peygamber kendisine vahyedilen âyetleri korumak maksadıyla tek tek ezberlemiş ve sahâbeye öğretmiştir. Müslümanlar tarafından Kur’ân hıfzının sevap olarak görülmesi zamanla hâfızlık eğitimine ilgiyi daha da arttırmıştır. Böylelikle hâfızlık eğitimi, fetihlerle birlikte genişleyen İslam coğrafyasında, İslam kültürünün ve eğitiminin bir parçası olarak yerini almıştır (Cebeci, 2006, 28).

İslam tarihi boyunca Müslümanlar eğitime çok önem vermiştir. Özellikle Müslüman yöneticiler çocuklarına özel hocalar eşliğinde Kuran dersleri aldırılmış ve hocalara çocuklarının Kur’ân eğitiminde başarılı olabilmeleri için bazı tavsiyelerde bulunmuşlardır. Hocalara ilk tavsiyeleri de Kur’ân-ı Kerîm’in doğru ve düzgün şekilde evlatlarına öğretilmesi olmuştur (Çelebi, 1976, ss. 50-53).

Müslümanlar açısından Kur’ân eğitimi bu denli önemliyken söz konusu eğitimin bir adım ötesi olan hâfızlık eğitimi ve hâfızlık müessesesi kutsal bir vazife olarak kabul görmüştür. Kur’ân İslâmiyet’in ilk yıllarından itibaren sahâbe tarafından hıfzedilerek korunmuştur. İslâmiyet’in ilk yıllarında ezber yöntemi âyetleri muhafazanın ilk ve en temel yapı taşı olmuştur. Zira vahiy “oku” emriyle başlamıştır. Bu durum Müslümanlar tarafından vahyin öncelikle okunarak ve ezberlenerek muhafaza edileceğine işaret olarak görülmüştür. İlâveten âyetlerin tedrici olarak vahyedilmesinin birçok hikmeti olduğu gibi bu hikmetlerden biri de hıfzın kolaylaşmasını sağlamak olarak açıklanmaktadır. Hicr Sûresi dokuzuncu âyette geçen “*Kesin olarak bilesiniz ki bu kitabı kuşkusuz biz indirdik ve onu mutlaka koruyan da yine biziz.*” (Kur’ân Yolu Tefsiri, el-Hicr 15/9) ifadesi ile hâfızlık müessesesinin alt yapısı temellendirilmekte ve hâfızlık yapanlara motivasyon kaynağı olmaktadır (Güler, 2019, s. 343). Ayrıca Allah’ın rızasını kazanmak ve hadislerde rivâyet

edildiği gibi ümmetin en hayırlısı olma şerefine nail olma (Buhârî, 1995, s. 21) niyeti hâfızlık müessesesinin asırlarca rağbet görmesinin en önemli teşvik edici unsurlarıdır.

Kur'ân hâfızlığı meşakkatli bir iştir. Hâfız olduktan sonra hıfzı muhafaza etmek daha da zordur. Emek verilerek yapılan hâfızlığı korumak hıfzedilen âyetleri düzenli şekilde tekrar etmekle mümkündür. Ayetlerin zayıflaması ve unutulması sözkonusu olabilmektedir. Bu durum göz önüne alındığında ilahiyat fakültelerini kazanmış hafız öğrencilerin hıfzını muhafaza etme konusunda yapılması gereken bazı uygulamaların yapılmasını zorunlu hale getirmektedir. Bu bağlamda, ilahiyat fakültesini kazanmış hâfız öğrencilere hıfzlarını pekiştirmek için neler yapılmalıdır? İlgili hâfız öğrenciler için Kur'ân-ı Kerîm dersi daha verimli hale nasıl getirilebilir? Hâfızlık pekiştirme dersleri nasıl olmalıdır? Hâfızlık pekiştirme uygulaması hangi öğretiler tarafından verilmelidir? Hoca kaynağı nereden istihdam edilmelidir? Bu fakülteleri kazanan hâfız öğrenciler lisans dersleriyle beraber hâfızlıklarını pekiştirebilir mi? Bu uygulama öğrencilerin lisans derslerini olumlu/olumsuz etkiler mi? Hâfız öğrenciler online ders verirse başarı durumlarını etkiler mi? gibi hususlar çalışmamızın kapsamını oluşturmaktadır.

2021 senesinde YÖK tarafından açılan hâfız öğrencilerin ilahiyat fakültesini kazanma kolaylığı neticesinde hâfız öğrenci sayıları artmış ve onlara özel müfredat uygulaması gerekli olmuştur. Çalışmamızın amacı yukarıda bahsettiğimiz sorulara cevap arayarak akademik bağlamda sonuçlar elde etmektir.

Bu amaçla hâfızlık pekiştirme uygulamasını Kur'ân dersleriyle birleştirerek İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ni kazanmış hâfız öğrencilere daha özgün bir eğitim sağlanması hedeflenmektedir. Bu kapsamda İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kur'ân-ı Kerîm Okuma ve Kıraat İlmi Ana Bilim Dalı tarafından hâfız öğrenciler için uygulanan eğitim modelinin 2021-2022 senesi boyunca sınırlandırılarak uygulanması neticesinde alınan sonuçlar değerlendirilmiştir. İlgili uygulama başarılı sonuçlar verdiği takdirde İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ni kazanan tüm hâfız öğrencilere uygulanacaktır. Ayrıca hâfız öğrencilerin lisans eğitimi boyunca pekiştirme derslerine ilaveten hâfız öğrenciler için ayrı bir müfredat belirlenerek Kur'ân dersleri devam edecektir. Bu çalışmanın ortaya koyacağı sonuçlar ile hâfız öğrencilerin Kur'an dersinin verimliliğinin artırılmasına yönelik bir eksiği doldurabileceği düşünülmektedir.

1. İslam Tarihinde Hâfızlık Müessesesi

İslâm tarihinin ilk muallimi Hz. Peygamber'dir. Hz. Peygamber ümmetine sadece İslâm'ı tebliğ etmekle kalmamış ayrıca gelen âyetleri öğretmiş ve uygulamıştır. Peygamber, sahâbeye Kur'ân eğitim ve öğretimi noktasında teşvik etmiştir. Sahâbe âyetleri geldiği gibi ezberlemiş ve Hz. Peygamber'e arz ederek adeta onaylatmıştır. Onay alan sahâbe çevrelerine ve vahyin indirilişine şahit olamayanlara Kur'ân öğretmiştir (Şakar, 2015, s. 36). Böylelikle hıfz halkası genişlemiş ve âyetler Müslüman olan herkese iletilmiştir.

Kur'ân eğitimi ilk olarak Erkam b. Ebi'l-Erkam'ın evinde başlamıştır. Bu ev Kur'ân eğitimi tarihinde yeni bir dönemi ifade etmektedir. Bu mekân sayesinde Hz. Peygamber sahâbe ile buluşarak Kur'ân eğitim ve öğretimi verebilmiştir (Söylemez, 2007, s. 144). Ayrıca Mahrame b. Nevfel'in evi de Kur'ân eğitiminin yapıldığı hanelerden biri olarak kabul edilmektedir. Hatta o dönemde Nevfel'in evi medreselerin kaynağı anlamında ifade edilen "Dâru'l-Kurrâ" işlevi görmektedir (Kurt, 2012, s. 243). Hz. Peygamber döneminin en önemli eğitim mekânlarından biri de Suffe mektebidir. Suffe mektebi, Mescid-i Nebevî'nin bitişiğinde yoksul sahâbilerin barınması için yapılan ve giderek bir eğitim kurumu haline gelen yerdir. İlim adamları tarafından bu mektep İslami ilimlerin menbaı görülmektedir (Baktır, 2009, ss. 469-470).

İslam tarihi boyunca Eyyübiler Dönemi'nde Kur'ân eğitimi veren mekân "Dâru'l-Kur'ân", Anadolu Selçuklular Dönemi'nde bu eğitim kurumları "Dâru'l-Huffâz", Osmanlı Dönemi'nde ise "Dâru'l-Kurrâ" (Alemdar, 2021, ss. 308-363) olarak adlandırılmaktadır. İlgili dönemlerde bu mekânlarda Kur'ân eğitimi ihtisas derecesinde öğretilmekte ve eğitim öğretim gören kişiler önemli rütbelerde görevlendirilmekteydi (Çetin, 1986, s. 99).

Türkiye'de hâfızlık eğitimi, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından açılan Kur'ân Kursları yönetmeliği çerçevesinde yapılmaktadır. Yaklaşık 2-3 sene boyunca devam eden hâfızlık eğitimi, gerek yatılı/gündüzlü kurslarda gerekse örgün eğitim ile birlikte sürdürülmektedir. Eğitim sonunda hâfızlığını tamamlayan öğrencilere Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından uygulanan sınavda başarılı olmaları durumunda hâfızlık belgesi verilmektedir. Hâfız olan öğrencilerin belli bir kısmı sonraki süreçlerde hıfzlarını taze tutabilmek ve ilmi hayatlarına katkı sağlamak için İlahiyat fakültelerini tercih edebilmektedirler.

2. 2021 Senesi İtibariyle İlahiyat Fakültelerinde Yürürlüğe Giren YÖK Hâfızlık Kontenjanı Uygulaması

Türkiye'de İlahiyat fakültelerine yerleşmek için Yüksek Öğretim Kurumu tarafından düzenlenen Yükseköğretim Kurumları Sınavı'na girilmektedir. Bu sınavlar TYT ve AYT olmak üzere ikiye ayrılır. İlahiyat fakültesini tercih etmek isteyen öğrenciler bu iki sınavı girerek ve belli bir yüzdellik seviyesine erişerek istedikleri üniversitenin öğrencisi olabilmektedirler. 2021 yılında YÖK tarafından açılan özel kontenjan ile hâfız olan öğrencilerin İlahiyat fakültelerine öncelikli olarak yerleşeceği avantajı yürürlüğe girmiştir. Bu bağlamda hâfız ve imam hatip lisesi mezunu olan bir öğrencinin İlahiyat fakültesine yerleşmedeki bu özel avantajlı durumu kullanabilmesi için Diyanet İşleri Başkanlığı hâfızlık tespit sınavına girmesi ve sınav neticesinde başarılı olarak hâfızlık belgesi alması zorunludur. Bu husus ÖSYM tarafından hazırlanan Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu'nda yer alan tabloda "Özel Koşullar" bölümünde şu şekilde ifade edilmiştir:

"153 no'lu maddede: İmam Hatip Lisesi Hâfızlık Projesinde öğrenim görenler (okul tür kodu 20065, 30069, 51023, 51015, 51048 veya 51031 olup alan kodu 6060 olan adaylar) ile

İmam Hatip Lisesinde öğrenim görüp (okul tür kodu 20065, 30069, 51023, 51015, 51048 veya 51031 olan adaylar) Hâfızlık Belgesi'ne sahip olan adaylar öncelikli olarak yerleştirilecektir. Hâfızlık Belgesi'ne sahip olan adayların listesi, merkezi yerleştirme öncesinde Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına ve ÖSYM'ye iletilmiştir. Bu listede adı olmayan adaylar, programa öncelikli olarak yerleştirilmeyeceklerdir. M.T.O.K.1 kontenjanlarının boş kalması durumunda diğer ortaöğretim kurumlarının diğer alan/dallarından mezun olan/olacak adaylar da tercih ettikleri takdirde bu kontenjanlara yerleştirileceklerdir.” (2022 Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu, s. 467)

Bu durumu İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi örneğiyle 2022 yerleştirme kılavuzuna (2022 Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu, s. 238) göre detaylandıralım:

Tablo 1: İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi 2022 Yılı Yerleşme Puanları

İlahiyat Fakültesi								
105611262	İlahiyat	4	SÖZ	160	4	1, 4, 22, 24, 152	37269	338.53900
105630214	İlahiyat (İÖ)	4	SÖZ	90	3	1, 3, 22, 24, 152	57915	324.29622
105611271	İlahiyat (İngilizce)	4	SÖZ	30	1	1, 4, 22, 23, 24	18797	358.45446
105611614	İlahiyat (Arapça)	4	SÖZ	25	1	1, 4, 14, 22, 24	20436	356.17141
105690748	İlahiyat (M.T.O.K.)	4	SÖZ	20		1, 4, 22, 24, 152, 153	51258	328.38084
105690749	İlahiyat (M.T.O.K.) (İÖ)	4	SÖZ	10		1, 3, 22, 24, 152, 153	90970	308.46045
105690750	İlahiyat (Arapça) (M.T.O.K.)	4	SÖZ	5		1, 4, 14, 22, 24, 153	34041	341.31676

Hâfız öğrencilerin öncelikli olduğu tüm kontenjanlarda 153 no'lu koşul ve M.T.O.K. olarak belirtilmiştir. Bu tabloya göre İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi 37.000 bandında başarı sırasıyla öğrenci almasına karşın M.T.O.K. özel şartlarını taşıyan öğrenciler 51.000 bandına kadar esneyen bir başarı yüzdeliğiyle, ilgili fakülteye yerleşebilmektedir. Tabloya baktığımızda İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ikinci öğretim programı için 57.000 civarında başarı sıralaması ararken bu oran hâfızlık özel koşulunu sağlayan öğrenciler için 90.000'e kadar çıktığı görülmektedir. Bu durum İlahiyat fakültelerini kazanmak isteyen hâfız öğrenciler için gerçekten çok önemli bir fırsattır. Türkiye çapında yüzde birlik dilimlerin bile yerleşmede ne denli etkisi olduğunu düşünürsek, tablodaki oranların fakülteye girişteki hâfız öğrencilere getirdiği kolaylığı görebilmekteyiz.

¹ Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarının kısaltılmasıdır.

Hâfız öğrencilerin İlahiyat fakültelerini tercih etmeleri için uygulanan bu teşvik ile amaçlanan hususlar nelerdir? Bu hususları aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz:

1. Hâfız öğrencinin hâfızlığını unutmadan pekiştirmesi
2. Hâfız öğrencilerin İlahiyat fakültelerinde tilâvetlerini makam becerisiyle geliştirmeleri
3. Kur'ân-ı Kerîm'i mana yönünden anlamaları
4. Arapça, Tefsir, Hadis gibi İslami ilimler öğrenerek hıfızlarını daha işlevsel kılmaları
5. Aşere-i takrîb eğitimi almak suretiyle Kıraat ilmi çerçevesinde çalışmalar yapmaları
6. Fakültelerde hâfızlar için özel sınıflar açılmak suretiyle ileride İlahiyat alanında uzman akademisyen olmaları hedeflenmektedir (Din Öğretimi Genel Müdürlüğü 14, 2021, s. 24).

3. İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ni Kazanan Hâfız Öğrenciler ile Metot Denemesi

2021 senesinden önceki söz konusu fakülte Kur'ân dersi müfredatı uygulamalarında birtakım eksiklikler olmaktadır. Buna göre, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ni kazanan hâfız öğrencilerin sayısının az olması sebebiyle hâfız olmayan öğrenciler ile aynı sınıfta eğitim görmek durumunda kalmışlar ve hafız olmayan öğrencilerle hazırlık sınıfında aynı müfredata tabi tutulmuşlardır. Bu durum hafız öğrencilerin eğitim seviyelerini daha ileriye götürmesine de imkân sağlamamıştır. 2021 senesinde İlahiyat fakültelerine geçişte YÖK tarafından açılan hâfız kontenjanı ile birlikte hâfız öğrenci sayısı artmış olması Kur'ân derslerinde hafızlar için yeni bir uygulama yapılması ihtiyacını doğurmuştur.

İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kur'ân-ı Kerîm Okuma ve Kıraat İlmi Ana Bilim Dalı tarafından hâfız kontenjanı veya normal kontenjanla fakülteyi kazanan hâfız öğrencilerin hem hâfızlıklarını pekiştirecekleri hem de Kur'an ilimlerinde kendilerini geliştirebilecekleri uygulanabilir bir metot denemesi öngörülmüştür.

2021 senesinde İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ni hâfız kontenjanı ile 34 erkek 28 kadın olmak üzere toplamda 62 hâfız öğrenci kazanmıştır. Hâfız öğrenciler için uygulanan metotta hazırlık sınıfında aynı anda iki koldan eğitim verilmektedir. Hâfızlık pekiştirme uygulaması üniversite bünyesindeki öğretim üyesi ve müftülük kanalıyla görevlendirilmiş olan Kur'ân kursu hocası ya da imam hatipler ile birlikte sürdürülmektedir. İlgili uygulamaya Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı olan Fatih Müftülüğü paydaş olarak katkı sağlamaktadır. İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi yerleşkesine en yakın lokasyon Fatih Müftülüğü'dür. Müftülüğün fakülteye yakın olması hocaların ve öğrencilerin birbirlerine rahatça ulaşımını sağlamak için önemli görülmektedir. Hâfızlık pekiştirme sürecinde Fatih

Müftülüğü görevli hocalar istihdam etmekte ve her yarıyıl hâfız öğrencilere burs vermek suretiyle öğrencileri bu uygulamaya teşvik etmektedir. Bahsi geçen uygulamanın iki kısma ayrılarak aşağıda belirtildiği şekilde özetlenmesi mümkündür.

Birinci Kısım: Kur'ân dersi haftada 4 saat tashîhi hurûf, tâlim, tecvid, tilâvet uygulamaları olarak sürmektedir. Bu eğitim, kıraat ana bilim dalı öğretim görevlisi tarafından verilmektedir.

- Müfredata göre: harflerin isimleri, mahreç bölgeleri, harflerin sıfatları, harflerin tâlimi, kısa sure ve dua tâlimleri tahkik usûlüyle öğrenciye öğretilmektedir.
- Yüzüne okuma bağlamında Kur'ân-ı Kerîm'in belli âyetleri tahkik (Kur'ân-ı Kerîm okuma usûllerinden hız bakımından en ağır şekilde okumayı ifade eder), tedvîr (Kur'ân-ı Kerîm okuma usûllerinden hız bakımından orta şekilde okumaktır) ve hadr (Kur'ân-ı Kerîm okuma usûllerinden hız bakımından en hızlı okumayı belirtmektedir) usûlleriyle öğrenciye tâlim ettirilmektedir. Böylelikle öğrenci her üç usûl ile de Kur'ân'ı tilâvet etme beceresine sahip olmaktadır.
- Tecvid eğitimi olarak hâfız öğrenci, medd ve hükümleri, sâkin nûn ve hükümleri, sâkin mîm ve hükümleri, idgâm bahsi, râ'nın hükümleri, sekte, imâle, teshîl, işmâm, vakıf-ibtidâ konularını görmektedir. Öğrenci bu bilgiler ışığında Kur'ân'ı tilâvet ederken uygulama ve teorik olarak da tecvid tahlili yapmak suretiyle (müfradat içeriğiyle uygun şekilde) tilâvetini pekiştirmektedir.
- Hâfız öğrencilere bahar döneminde bu uygulama programına bağlı olarak Karabaş Tecvid kitabı Osmanlıca-Türkçe okutularak ezberletilmektedir.

İkinci Kısım: Diyanet İşleri Başkanlığı ile paydaş yürütülen bu metot denemesi Fatih Müftülüğü tarafından görevlendirilen hocalar ile çift taraflı sürdürülmektedir.

- Bu sistemde en az iki kadın/erkek hoca müftülük tarafından görevlendirilmektedir.
- İlgili hocalar fakülte kampüsünde ya da müftülüğe bağlı en yakın merkezlerde istihdam edilmektedir.
- Müftülük tarafından görevli hocalar, hâfız öğrencilerin ezberlerini tekrar ettirerek daha donanımlı hâfız olmalarını sağlamak amacıyla katkıda bulunmaktadırlar.
- Müftülük tarafından görevlendirilen bir hoca hafta içi sabah 9:00 ile 12:30, diğer hoca ise 12:30 ile 17:00 saatleri arasında hizmet vermektedir. Böylelikle hafta içi, öğrenci çalışma alanına geldiği vakit mutlaka bir hoca ile karşılaşmaktadır.
- Bu eğitim; öğrencinin (kendisinin belirlediği) müsait olduğu zamanı ve verebileceği ezber sayfa sayısını öncelikle fakülte öğretim görevlisine yazdırmak suretiyle başlar. Hâfız öğrenci, öğretim görevlisine yazdığı programı müftülük tarafından görevli hocasına da bildirmek ve uygulamak suretiyle sisteme girer.

- Hâfız öğrenci düzenli bir şekilde ezberlerini öğretim görevlisiyle beraber belirlediği periyodlarla müftülükten görevli olarak istihdam edilen hocasına dinleterek hâfızlığını pekiştirmektedir. Müftülük tarafından görevli hoca ile öğretim görevlisi irtibat halindedir. Sistemde aksayan ya da düzenli şekilde giden her durum için hoca ve öğretim görevlisi arasında iletişim sağlanmaktadır. Böylelikle öğrencinin eğitimi denetimli olarak sürdürülmektedir.
- Öğretim görevlisi vize ve final zamanlarında öğrencinin hem dersteki durumu hem de ilgili hocasına düzenli olarak verdiği ezber çizelgesini dikkate alarak not vermektedir.
- İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kur'ân-ı Kerîm Okuma ve Kıraat İlmi Ana Bilim Dalı tarafından, 2021 senesinde ilgili fakülteyi kazanan hâfız öğrencilere devam eden lisans eğitimleri boyunca da Kur'ân dersleri özelinde hâfız kız/erkek sınıflarında eğitim ve öğretim vermeyi hedeflemiştir.
- İlerleyen senelerde ilgili Ana Bilim dalı olarak, hâfız öğrencilerin isteği ve kabiliyeti doğrultusunda Kur'ân derslerine kıraat-i aşere ve hüsn-i tilâvet dersleri verilmesi planlanmıştır.

4. İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde 2021-2022 Senesinde Uygulanan Programın Nicel Veri Toplama Anket Uygulaması Sonuçları

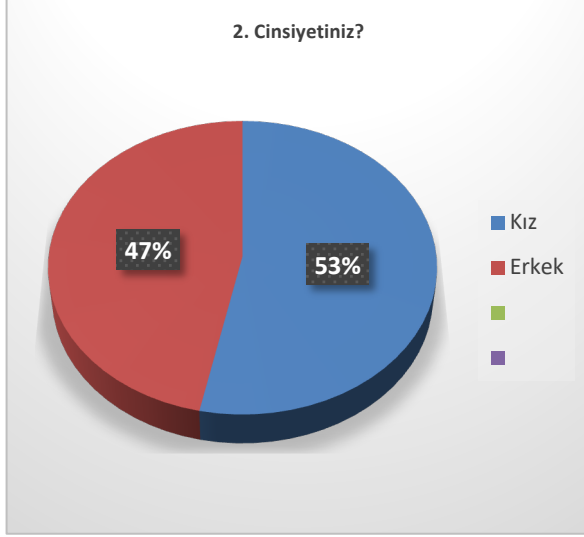
Araştırmanın amacı, toplanan nicel veriler ile İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ni hâfız kontenjanı ile ya da hâfız olarak kazanan öğrencilere uygulanan hâfızlık pekiştirme uygulamasının bir sene boyunca uygulanan metodun sonucunu değerlendirmek için yapılmıştır. Anket çalışması verileri ileriki senelerde İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde okutulan Kur'ân dersi müfredatının hâfız öğrenciler özelinde tekrar şekillenmesi açısından önemlidir.

Grafik 1: Katılımcıların Rızası

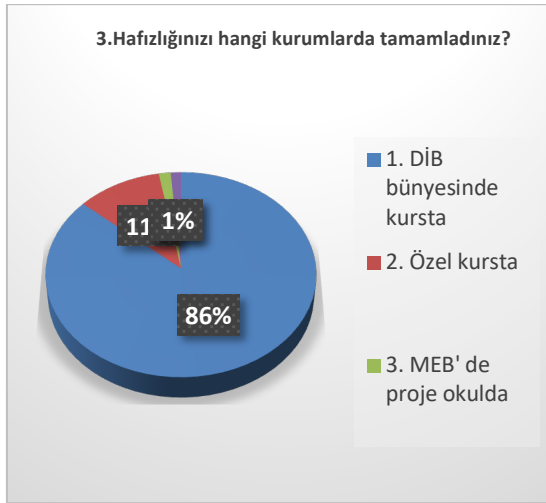
İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde 2021-2022 Senesinde YÖK tarafından açılan hâfız kontenjanıyla üniversiteye yerleşen ya da hâfız olarak normal kontenjan ile yerleşen öğrencilerden 30'u ankete gönüllü olarak katılım sağlamıştır.

Grafik 2: Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı

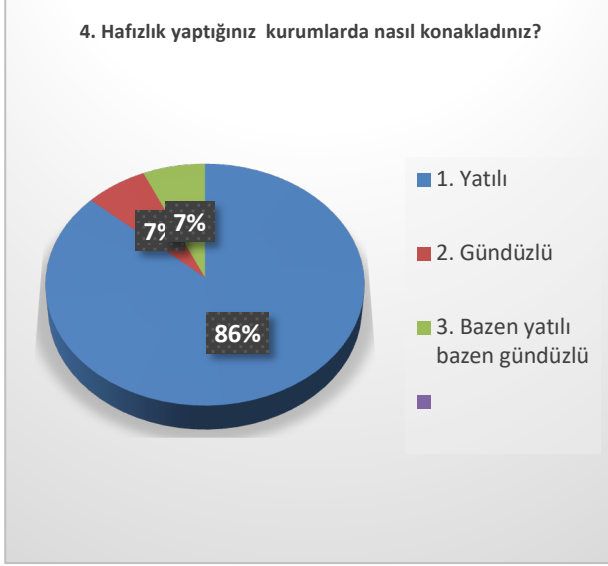
İlgili şartları taşıyan 30 öğrencinin %53'ü kız öğrenci, %47'si erkek öğrencidir.

Grafik 3: Hafızlık Yapılan Kurum

Ankete katılan hâfız öğrencilerin %86'sı hâfızlık eğitimini DİB bünyesindeki hâfızlık kurslarında, diğer hâfız öğrenciler ise özel ya da farklı kurumlarda tamamladıklarını bildirmişlerdir.

Grafik 4: Katılımcıların Konaklama Bilgisi

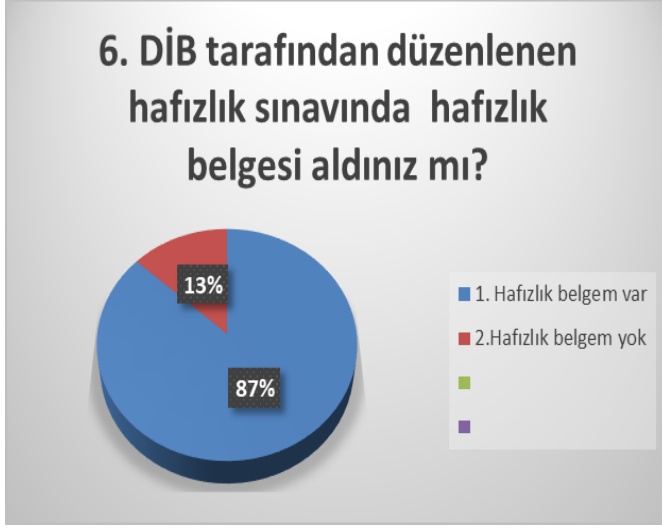
Ankete katılan hâfız öğrencilerin çoğunluğu hâfızlık eğitimini ilgili kurumlarında yatılı olarak konaklayarak tamamlamıştır.

Grafik 5: Katılımcıların Memnuniyet Düzeyi

Ankete katılan öğrencilerin %17'si hâfızlık yaptığı kurumdan memnun olmadığını belirtmiştir. Bu durumda İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ni 2021 senesinde kazanan hâfız öğrencilerin, hâfızlık eğitimi aldığı kurumlardan kısmen memnun olduğunu görmekteyiz.

Grafik 6: Katılımcıların Belgesi Sahiplik Bilgisi

Ankete katılan hâfız öğrencilerin, hâfızlık eğitimini nihayete erdirdikten sonra %87'si DİB tarafından düzenlenen hâfızlık sınavında başarılı olup "hâfızlık belgesi" almaya hak kazanmıştır. Bu durum başarı belgesi alabilecek seviyede hâfızlık eğitimlerinin kuvvetli olduğunu bize göstermektedir.

Grafik 7: Katılımcıların Hafızlığı Tamamlama Süresi

Klasik hâfızlık eğitim süresi 1-2 sene içinde tamamlanmaktadır. Ankete katılım sağlayan %60 oranındaki öğrencinin hâfızlığını iki sene içinde tamamladığını müşahade etmekteyiz. Hâfızlık eğitimi 3 seneden fazla süren %10 kadardır. Bu durum ankete katılım sağlayan hâfız öğrencilerin çoğunluğunun hâfızlık eğitimini makul sürede tamamladığını göstermektedir.

Grafik 8: Katılımcıların Hafızlık Tercih Şekilleri

Hâfızlık eğitimine karar vermek ve sonrasında nihayete erdirmek zorlu bir süreçtir. Bu bağlamda ankete katılan öğrencilere “hâfızlığını kendi isteğinizle mi yaptınız?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların %69’u kendi isteği ile bu eğitimi aldığını beyan etmiştir. Bu durum öğrencilerin hâfızlık eğitimi serüveninde hevesli ve istekli bir süreç içinde olduğunu göstermektedir.

Grafik 9: Katılımcıların Hafızlık Kontenjanından Yararlanma Düzeyi

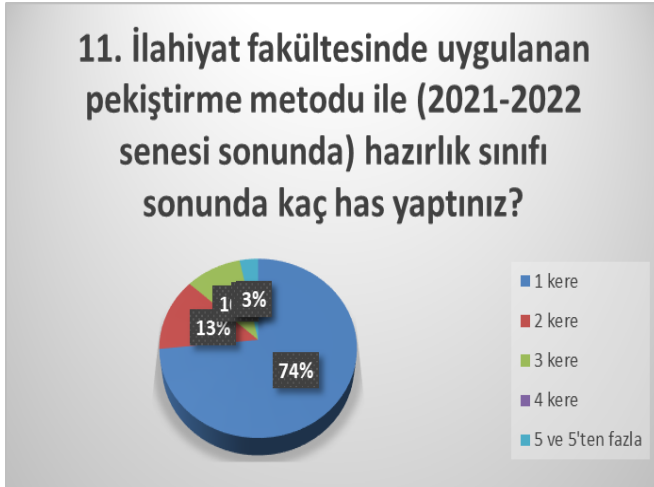
Anket sonuçlarına bakıldığında 2021 senesinde YÖK tarafından açılan İlahiyat/İslami İlimler hâfızlık kontenjanından faydalanan öğrenciler %57'dir. Diğer öğrenciler normal kontenjan ile ilgili fakültede eğitim hakkı elde etmişlerdir.

Grafik 10: Katılımcıların Has Yapma Düzeyi

Hâfızlığını tamamlayan ve sonrasında ezberden hatim şeklinde hocasına okuyan öğrenciler hâfızlığını haslamış olmaktadır. Pekiştirme de dediğimiz bu uygulama sayısı ne kadar fazla ise hâfız öğrencinin hâfızlığı o denli kuvvetli kabul edilmektedir. Ankete katılan katılımcıların da %63'ü hıfzını tamamladıktan sonra 5'ten fazla has yapmış olduğunu beyan etmektedir. Bu durum fakülteye gelmeden önce de hızlarının kuvvetli olduğunu göstermektedir.

Grafik 11: Katılımcıların Pekiştirme Metodu Has Yapma Düzeyi

İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kur'ân-ı Kerîm Okuma ve Kıraat Ana Bilim dalı tarafından 2021- 2022 senesi boyunca uygulanan hâfızlık pekiştirme metoduyla, ankete

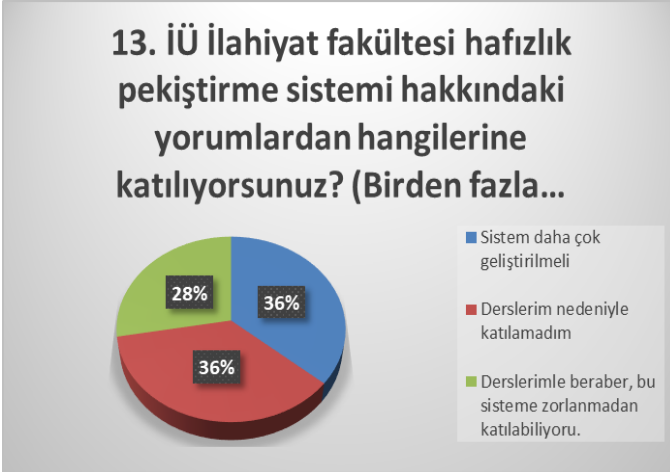
katılan hâfiz öğrencilerin %74'ünün lisans dersleriyle birlikte en az bir kere has yaptığını görmekteyiz. Ankete göre beş ve beşten fazla has yapabilen öğrenciler olabildiğini görmek uygulamanın başarılı yönde ilerleyişini kanıtlamaktadır.

Grafik 12: Pekiştirme Sisteminden Memnuniyet Düzeyi

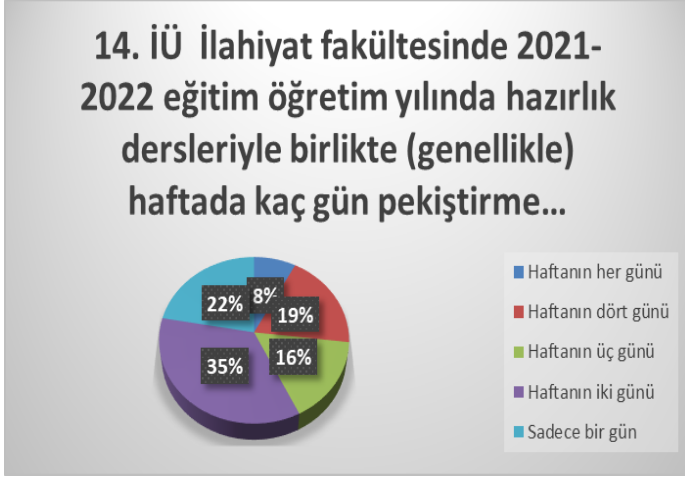
İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kur'ân-ı Kerîm Okuma ve Kıraat Ana Bilim dalı tarafından 2021- 2022 senesi boyunca uygulanan hâfizlık pekiştirme sisteminden katılımcıların yarısından fazlası memnun olduğunu beyan etmektedir.

Grafik 13: Pekiştirme Sistemi Hakkındaki Görüşler

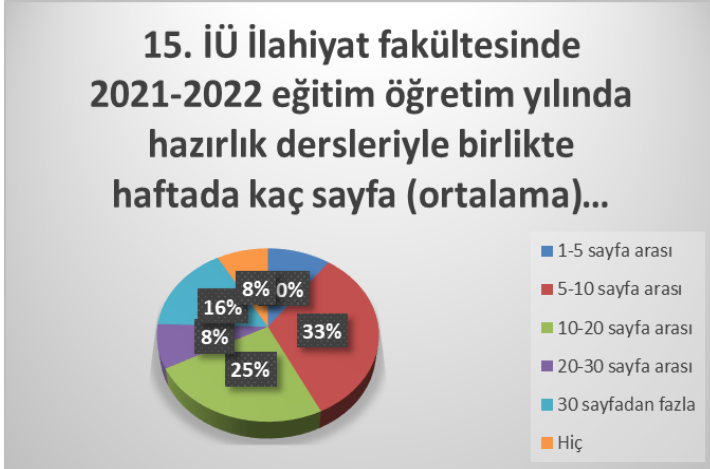
İlgili ankete katılan öğrencilerin %28'i lisans dersleriyle beraber zorlanmadan katıldığını beyan etmektedir. %36'sı sistemin yeterli olmadığını düşünürken %36'sı dersleri nedeniyle katılamadığını bildirmektedir.

Grafik 14: Katılımcıların Pekiştirme Sıklığı

İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde 2021-2022 senesinde pekiştirme programına katılan öğrenciler ile yapılan ankette öğrencilerin %22'si haftada sadece bir ders verirken, geriye kalan öğrenciler ise haftanın iki, üç, dört, beş günü ders verebilmektedir. Bu durum öğrencilerin dersleriyle beraber uygulanan hâfızlık pekiştirme programına devam edebildiklerini göstermektedir.

Grafik 15: Haftalık Verilen Ders Düzeyi

İlgili anket sonuçlarına göre ankete katılan öğrencilerin %10 kadarı hiç ders vermediğini belirtirken %90 kısmı belli sayfalar arası ezber pekiştirme derslerini haftalık olarak verdiğini belirtmektedir. Anket cevabına bakıldığında uygulanan metodun başarılı bir şekilde devam ettiği görülmektedir.

Sonuç

İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kur'ân-ı Kerîm Okuma ve Kıraat İlmi Ana Bilim Dalı olarak 2021 senesinde uygulanmaya başlayan metot denemesi sonuçları şöyledir:

- Hâfızlığını tamamlayarak gelen öğrencilere müfredatın dışında kendi ilimlerine katkı sağlayacak hafızlık pekiştirme programı uygulanmış ve başarılı sonuçlar elde edilmiştir.
- Öğrenciler hafta içi aldıkları Kur'ân-ı Kerîm dersleriyle uzun süredir görmedikleri tecvid ve tâlim derslerini pekiştirmişlerdir. Özellikle teorik olarak unuttukları tecvid kurallarını Kur'ân-ı Kerîm üzerinde tahliller takviye etmişlerdir.
- İlgili hâfız öğrenciler tahkik, tedvîr ve hadr usûlleriyle tâlim yapmak suretiyle okuyuş çeşitlerini uygulamışlardır.
- Ayrıca bu uygulama ile hâfızların hıfzettikleri ezberlerin disiplinli bir şekilde tekrar edilmesi öğretici ve öğrenciler tarafından titizlikle uygulanmıştır.
- Verilen derslerin çizelgesi öğretim görevlisi tarafından denetlendiği için uygulama kesintisiz bir şekilde devam etmiştir.
- Bu uygulama ile hâfız öğrenciler en az bir kere en fazla üç kere has yapmışlardır. Hâfızlığı zayıflayan öğrencilerin hıfzları kuvvetlendirilmiştir.
- Hâfızlığı sağlam olan öğrenciler bu metot sayesinde yıl içinde en az 3 kere dönüş yapabilmişlerdir.
- Başarı noktasında sorun çeken bazı hâfız öğrenciler bulunmakla birlikte programa katılan birçok hâfız öğrenci hazırlık dersleriyle birlikte bu sistemi başarılı şekilde sürdürmüştür.
- Müftülük tarafından görevlendirilen hocaların kampüs içerisinde olması hâfız öğrencilerin hocaya ulaşımını kolaylaştırmıştır.
- Belirli periyotlarda motivasyon toplantıları yapılmıştır. Bu toplantılara İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi dekanı ve dekan yardımcıları, Kur'ân-ı Kerîm Okuma ve Kıraat Ana Bilim Dalı öğretim üyeleri ve görevlileri, bu uygulamaya katkı sağlayan Fatih İlçe Müftülüsü ile hocaları ve tüm hâfız öğrenciler katılım sağlamıştır.
- Motivasyon toplantılarında hâfız öğrencilere bu uygulama anlatılarak teşvik edilmiştir.
- 2022-2023 senesi itibarıyla birinci sınıfa geçen hâfız öğrenciler Kur'ân dersleri özelinde hâfız kız/erkek sınıflarında eğitime devam etmeleri planlanmaktadır. Bunun için ayrıca çalışmalar yapılmaktadır.

- 2021-2022 senesi boyunca düzenli olarak uygulanan bu sistem başarılı görülmekte ve aynı uygulama 2022-2023 senesinde YÖK tarafından açılan hâfız kontenjan ile kazanan hâfız öğrenciler için planlı bir şekilde sürdürülmektedir.
- Bu uygulama ilahiyat fakültesinde eğitim alan hâfız öğrencilerin hâfızlıklarını pekiştirme yaparak lisans eğitimlerinin ilk yılını başarılı şekilde sürdüreceğini göstermektedir. İleriki yıllarda hâfız öğrencilerin Kur'ân eğitimi özelinde yapılması tasarlanan müfredat yeni bir çalışma halinde değerlendirilecektir.

Kaynakça

- Alemdar, Y. (2021). Başlangıç düzeyinden uzmanlık seviyesine kadar bütüncül bir Kur'ân eğitim kurumu: Dârü'l-Kurrâ' müessesesi. H. Ş. Aynur (ed.) içinde *Çeşitli Yönleriyle Hâfızlık Eğitimi* (ss. 308-363). İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.
- Baktır, M. (2009). Suffe. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 469-470.
- Buhârî, Muhammed b. İsmail. (1995). *el-Camiu's-sahih*. Beyrut: Daru'l-Erkâm.
- Cebeci, S. (2006). Hâfızlık eğitimi ve sorunları. *Değerler Eğitimi Dergisi* 4/11 , 28.
- Çelebi, A. (1976). *İslâm'da eğitim-öğretim tarihi*. (A. Yardım, Çev.) İstanbul.
- Çetin, A. (1986). Kur'ân öğretim tarihi ve öğretim kurumları. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* , 95-101.
- Doğrul, Ö. R. (1967). *Kur'ân nedir?* . Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı.
- Ersöz, İ. (1996). *Kur'ân tarihi, Kur'ân-ı Kerim'in indirilişi ve bugüne gelişi* . İstanbul: Ravza Yayınları.
- Güler, R. (2019). Cumhuriyet Dönemi hâfızlık eğitimi literatürü üzerine bir değerlendirme. Ö. Ö. Cemil Osmanoğlu (Dü.) içinde *Hâfızlık Eğitimi Üzerine Araştırmalar* (s. 343). Kayseri: Kimlik Yayınları.
- Hamidullah, M. (1980). *İslâm peygamberi*. (S. Tuğ, Çev.) İstanbul: İrfan Yayınevi.
- Kur'an Yolu Tefsiri*. (2003). Ocak 02, 2023 tarihinde <https://kuran.diyaret.gov.tr/Tefsir> adresinden alındı
- Kurt, Y. (2012). Kur'ân'ın korunmasında hâfızlık müessesesi. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 11/ 22, 243.
- ÖSYM. (2024, 01 06). 2022 Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu.
- Söylemez, M. (2007). İslâm'ın erken döneminde Kur'ân eğitimi. *İslâmî İlimler Dergisi*, 1. Kur'ân Sempozyumu, 144.

Şakar, Z. M. (2015). *Hâfızlığın tarihçesi ve usûlü*. İstanbul: Işık Yayınları.

Yılmaz, N. (2021, Ekim). Anadolu imam hatip liseleri YKS'de ilk 1000'de 387 derece. (Ç. Öztürk, Dü.) *Din Öğretiminde Serencam*, s. 24.

Application of Memory Consolidation in Theology Faculties (Example of Istanbul University Faculty of Theology, Department of Qur'anic Reading And Qira'ah Science)

Esra Yılmaz

Extended Abstract

He conveyed to his Ummah the revelation he received from Gabriel, the Prophet of the Islamic religion. The Prophet conveyed the Qur'an, which was revealed to him through the angel of revelation, to the companions in a complete manner. During the Period of Ignorance, when writing was little used, the first addressees of revelation learned the Qur'an, which they heard primarily and necessarily, through hifz (Hamidullah, 1980, p. 821). This situation, which was not difficult for companions, was caused by the fact that people living at that time even knew thousands of couplets of poems by heart (Doğrul, 1967, p. 43).

The first person who memorized the Noble Qur'an was the Prophet Muhammad. The Prophet memorized and taught the companions one by one in order to protect the verses sent to him by Allah. The fact that memorization of the Qur'an is regarded by Muslims as a reward has increased the interest in memorization education even more over time. Thus, Qur'an memorization education has taken its place as a part of Islamic culture and education in the Islamic geography, which has expanded with the conquests made by Muslims (Cebeci, 2006, p. 28).

Throughout the history of Islam, Muslims have attached great importance to education. Especially Muslim administrators made their children take Qur'anic lessons accompanied by private teachers and gave some advice to the teachers so that their children could be successful in Qur'anic education. The first advice of the sultans to teachers was to teach the Noble Qur'an to their children correctly and properly (Çelebi, 1976, p. 50-53).

While Qur'anic education is so important for Muslims, memorization education and the memorization institution, which is one step beyond the mentioned education, have been accepted as a sacred duty. The Qur'an has been preserved by the companions since the first years of Islam. In the early years of Islam, the method of memorizing the Qur'an was the first and most basic building block of preserving the verses. Because the revelation

from Allah began with the command "read". This situation was seen by Muslims as a sign that the revelation would be preserved primarily by reading and memorizing. In addition, as there are many wisdoms of the gradual revelation of the verses of the Qur'an by Allah, one of these wisdoms is explained as making it easier to memorize the verses of the Qur'an. The verse of Surat Al-Hijr in the ninth verse says, "You should know for sure that we have sent down this book, and we are the ones who protect it." (Tafsiri of the Way of the Qur'an, al-Hijr 15/9) with the expression, the infrastructure of the memorization institution is based and becomes a source of motivation for those who make memorization (Güler, 2019, p. 343). In addition, to gain the consent of Allah and to have the honor of being the best of the ummah, as narrated in the hadiths (Bukhari, 1995, p. 21) the Qur'an is memorized with the intention. This issue is one of the most important encouraging elements of the fact that the institution of memorization of the Qur'an has been in demand for centuries. Memorizing the Qur'an is a difficult task. After memorizing the Qur'an, it is even more difficult to preserve the memorization. It is possible to preserve the memory of the Qur'an, which is done by making efforts, by repeating the memorized verses regularly. It may be that the memorized verses are weakened and forgotten. Given this situation, it requires some practices to be made for the preservation of the memorization of the Noble Qur'an for students who have gained the Faculty of Theology. In this context, what should be done to strengthen the memorization of students who have earned the faculty of theology? How can the Qur'an lesson be made more efficient for these students who memorize the Qur'an? How should the Qur'an lessons be done to reinforce the Qur'an they have memorized? Which teachers should teach the practice of strengthening the memorization of the Qur'an? Where will the teacher resources in this program be found? Can students who memorize the Qur'an studying at the faculty of theology consolidate their memorization along with undergraduate courses? Does this application affect students' undergraduate courses positively/negatively? Hafiz If students teach online, does it affect their success status? such issues constitute the scope of our study.

Opened by the Higher Education Council in 2021, it made it easier for students who know the Qur'an by heart to earn the faculty of theology. As a result of this situation, the number of hafiz students has increased and it has become necessary to apply a special curriculum to them. The aim of our study is to obtain results in an academic context by searching for answers to the questions mentioned above.

For this purpose, it is aimed to provide a more original education to hafiz students who have gained the Faculty of Theology of Istanbul University by combining the memorization reinforcement application with Qur'anic lessons. In this context, the results obtained as a result of the limited application of the educational model applied for hafiz students by the Department of Qur'an Reading and Qira'at Science of the Faculty of Theology of Istanbul University during the 2021-2022 year have been evaluated. If the relevant program gives

a successful result, it will be applied to all hafiz students who have earned Istanbul University Faculty of Theology. In addition, during the undergraduate education of students who memorize the Qur'an, in addition to the lessons on strengthening the memorization of the Qur'an, a separate curriculum will be determined for these students and the Qur'an lessons will continue. With the results of this study, it is thought that hafiz students will be able to fill a gap aimed at increasing the efficiency of the Qur'an lesson.

Before the year 2021, there were some shortcomings in the applications of the Qur'an course curriculum of Istanbul University Faculty of Theology. According to this, due to the low number of hafiz students who won the Faculty of Theology of Istanbul University, they had to study in the same class as non-hafiz students and were subjected to the same curriculum in the preparatory class as non-hafiz students. This situation also did not allow hafiz students to take their education levels further. the fact that the number of hafiz students has increased with the hafiz quota opened by the Council of Higher Education during the transition to theological faculties in 2021, has led to the need for a new application for hafiz in Qur'an lessons. Istanbul University Faculty of Theology, Department of Quran Reading and Qirat Science, has provided that hafiz students who have completed the faculty with hafiz quota or normal quota should try a viable method in which they can both consolidate their memorization and improve themselves in the Qur'anic sciences. In 2021, a total of 62 students with memory, 34 of whom are men and 28 of whom are women, were admitted to Istanbul University Faculty of Theology with the hafiz quota. In the method applied for Hafiz students, two different trainings are given at the same time in the preparatory class. The memory consolidation practice is carried out together with a faculty member at the Faculty of Theology of Istanbul University and a teacher of the Qur'an course assigned through the mufti channel, or imam hatips. Fatih Mufti Office, which is affiliated to the Presidency of Religious Affairs, contributes to the relevant application as a stakeholder. The nearest place to the campus of the Faculty of Theology of Istanbul University is Fatih Mufti. The fact that Fatih Mufti's Office is close to the Faculty of Theology of Istanbul University is considered important to ensure convenient transportation of teachers and students to each other. Fatih Mufti employs responsible teachers in the process of consolidating memorization. Fatih Mufti Office provides scholarships to these students every semester. Thus, Fatih Mufti encourages students who know the Quran by heart to do this practice. It is possible to summarize the mentioned application by dividing it into two parts as indicated below.

Part One: The Qur'an lesson lasts for 4 hours a week as a mutual reading practice with the teacher. This education is provided by a faculty member of the department of qira'at science.

According to the curriculum: names of letters, mahreç regions, adjectives of letters, letter education, short surah and prayer education are taught to the student with a tahkik procedure.

In the context of reading to the face, certain verses of the Noble Qur'an are taught to the student through the methods of tahkik (means the heaviest reading in terms of speed from the Noble Qur'an reading procedures), tedvir (moderate reading in terms of speed from the Noble Qur'an reading procedures) and hadr (indicates the fastest reading in terms of speed from the Noble Qur'an reading procedures). Thus, the student has the ability to recite the Qur'an with all three methods.

As tecwid education, the student strengthens his recitation by performing at tecwid analysis in practice and theory while reciting the Qur'an (in accordance with the content of the syllabus).

Hafiz students are taught the Karabaş Tecvid book in Ottoman-Turkish and memorized depending on this application program in the spring semester.

Part Two: This method experiment, which is carried out jointly with the Presidency of Religious Affairs, is carried out bilaterally with teachers appointed by the Fatih Mufti.

In this system, at least two female/male teachers are assigned by the mufti office.

The relevant teachers are employed on the faculty campus or in the nearest centers affiliated to the mufti office.

Teachers employed by the Mufti office contribute to students becoming better equipped hafiz by making them repeat their memorizations.

One teacher assigned by the Mufti office serves from 9:00 to 12:30 on weekdays, and the other teacher serves from 12:30 to 17:00. Thus, on weekdays, when the student comes to the study area, he definitely encounters a teacher.

The aim of the research is to evaluate the quantitative data collected and the result of the method applied to the hafiz consolidation application applied to students who have earned Istanbul University Faculty of Theology with the hafiz quota or as a hafiz reinforcement application for one year. The survey study data are important for the reshaping of the Qur'an course curriculum taught at the Faculty of Theology of Istanbul University in the coming years for the hafiz students.